

Interpack 2008

CSOMAGOLÁSRÓL – A DRUPA ÁRNYÉKÁBAN

Pesti Sándor

Az Interpack a csomagolásról szól. Egész konkrétan a világ legnagyobb ilyen profilú szakvására. A csomagolások legalább 90%-a valamilyen nyomatot is tartalmaz. Még a fémdobozok is valamilyen nyomattal ellátva kerülendők, de az injekciós fiolákon is ott szerepel valamilyen nyomat, ami ma már gyakorta színes cégemlémt is tartalmaz. Ezzel együtt az idei Interpack csak nagyon visszafogottan szólt a nyomtatásról, lévén egy hónappal a drupa előtt került megrendezésre, amiért a papíralapú csomagolóanyagok előállítói inkább oda koncentrálnak.

Ennek ellenére – vagy épp ezért – a nyomdászoknak sem volt hiábavaló az Interpack meglátogatása. Mivel kevesebb nyomdatechnikai látványosság csábította a látogatót, így talán könnyebb volt a nagyobb összefüggésekre figyelni.

Én más céllal – a drupával kapcsolatos előkészítések miatt – voltam Düsseldorfban, de ha már időben egybeesett, szakítottam időt az Interpackra is. Valahogy úgy voltam vele, mint egy könyvesboltba betévedve: itt-ott beleolvastat az ember egy könyvbe, és nagyjából megismeri az író stílusát, megtudja kik a történet fontosabb szereplői és átlátja a könyv szerkezetét. Eldöntheti, tetszik-e, kiolvassa-e majd később és a kínált áron megvegye-e?

Most ezeket a „bele-beleolvasásos” benyomásokat szeretném közkinccsé tenni.

Előtte azonban egy fontos adat. Az Interpack látogatottságára vonatkozó részletes adatokat a BD-Expo is hamarosan közzéteszi, de a honlapon (www.interpack.de) már sok elemzés is elérhető. Annyi biztos, hogy a drupa árnyékában is újabb rekord született. A 2005-ös 177 ezerrel szemben most majd 200 ezer látogatót regisztráltak. Csak még egy pár magyar szakmai látogató hiányzott az Interpackról, hogy meglegyen a kerek kétszáz ezer. (Ez a rövid gyorsjelentés sem nekik szól, hisz ők már mindent tudnak!)

interpack
PROFESSIONAL AND PACKAGING

Még ma is vannak hírek, amik utólag is igaznak bizonyulnak. Ilyenek a távol-keletiek nyomulásától szólóak. Valóban nagyon megváltozott a távol-keleti kiállítók aránya az elmúlt időszakhoz – akár csak az előző, 2005-ös Interpackhoz képest is. Arányaiban sokkal több a kínai, vietnami, maláj, indiai és a többi térségbeli kiállító. Több a stand, azok már nagyobb alapterületűek és több a kiállító személyzet is. Ugyanakkor a látogatók számát tekintve már nem ennyire

egyértelmű a helyzet. Vagy megszoktuk, hogy itt vannak, vagy – és ez a lényegesebb – akik korábban „csak” látogatók voltak, azok ma már jelentős részben kiállítóként vannak jelen. Ami ehhez kapcsolódik, hogy ezzel együtt jelenlétük elvesztette az egzotikumát. Ma már senki nem csodálkozik rá egy kínai vagy indiai standra, hogy valamilyen kínai, indiai stb. gyártású és fejlesztésű (sic) gépet, megoldást lát. Sőt, sokszor nem is azonnal szembetűnő, hogy nem európai vagy észak-amerikai a termék. Besorolódtak a „tradicionális gyártók” közé. Ennek ellenére a termékek összehatását tekintve mégis észrevehetőek a különbségek. Valamifajta műszaki eklektika érződik a legtöbb esetben. Van nekik rajtuk olyan részek, amikről első ránézésre is látszik, hogy „kínai” vagy nevének nevezve: a gagy kategória. Ezek sok esetben a kimunkálás, a burkolatok kialakítása, a dizájnelemek stb. Ugyanakkor vannak bennük olyan innovatív

megoldások, főleg a működésre vonatkozóan, amik viszont meglepőek és nemegyszer megdöbentően egyszerűek.

A műszaki megoldásoknál két fontos tendencia tapasztalható. Eddig az automatizációt jellemzően a forgó mozgásokkal megvalósított gépek jelentették. Lehetőleg minél kevesebb beállításhoz kelljen teljesen leállítani a gépet,

könnyebb megoldani és szabályozni a meghajtásokat, egyszerűbb a karbantartás, a kopások kompenzálása stb. A továbbításokat, szortírozásokat és általában a feldolgozandó termék útját egy irányban és folyamatosan mozgásban lévő részegységekkel, alkatrészekkel oldották meg. Ez úgy tűnik, hogy alapvetően változott. Nagyon terjed a robotika és a különböző alternáló mozgások, a minden irányba szabadon mozgó alkatrészek, az emberi mozdulatok már majd tökéletes utánzása. Mozdul egy irányba, lefékeződik, és mozdul egy szinte tetszőleges másik irányba. És általában mindegyik irányban végez valamilyen hasznos mozgást! Az utána nyúlok – megragadom – felemelem, és továbbítom valahova, miközben pozícionálok is – majd a helyére illesztmem folyamatokat ma már mindhárom dimenzióban tudják ezek az egységek. És gyakorta „visszafelé is” valamilyen hasznos tevékenységet végez, vagyis nem teljesen holtidő az alaphelyzetbe állás sem. Mindez valószínűleg arra vezethető vissza, hogy a hajtási mechanika ennyit fejlődött. A különböző léptető motorok tökéletessége, a felgyorsítás–megállítás nagyon precíz és pontos, jól szabályozható módjai, az új alapanyagok, kenések stb. megjelenése teszik lehetővé, hogy ezek is ugyanolyan megbízhatóan és élettartammal működjenek, mint a forgó alkatrészek. Már szinte minden mozdulat modellezhető és megoldható az ilyen robotikai megoldásokkal, amik szinte, mint az emberi kéz képesek dolgozni heti 168 órában.

A fentiekből is következik az élőmunka hihetetlen mértékű kiváltásának a lehetősége, az élőmunka iránti igény drasztikus csökkenése. Ez egyfelől normális folyamat, mert nem csak drága, de „megbízhatatlan” is az élőmunka. Szabadságra megy, beteg lehet, baleset érheti, bármi váratlan történhet, ami termelés kiesést okoz. (Ez még a német munkaerőre is igaz, pedig össze nem lehet hasonlítani, mondjuk, a magyar munkavállalók fegyvermezetségét és hatékonyságát például egy német munkáséval. Ha őszinték vagyunk magunkhoz, akkor nekünk még bőven vannak tartalékaink!)

Van tehát egy általános tendencia az élőmunka kiváltására, amire egyre olcsóbb megoldások születnek, de várható ennek egy ma még felmérhetetlen következménye. Milliók válnak feleslegessé, csak hogy mit kezdünk velük? Ha a munkában sem fárad el, és feladata sincs, akkor mit kezd majd magával a hétköznapi ember? És ennek a gondolatnak különösen sötét hátteret ad, hogy ez a folyamat a csomagolás területén és a távol-keleti régióban is gyorsul. Ezek a berendezések, technológiák nem csak arra készülnek, hogy a fejlett nyugatnak eladják a drága munkaerő kiváltására, hanem ha másért nem, hát a gyártási szériák optimalizálása miatt előbb-utóbb megjelennek az alacsony bérköltségű régiókban is. A csomagolás területén világszerre magas az alacsony képzettségű vagy szakképzetlen munkaerő aránya. A távol-keleti tömegek pedig a csomagolóipart is jellemzően a kétkezi munkájukkal segítették eddig. Amit eddig alapvetően európai, észak-amerikai problémaként éltünk meg, az most az Interpackon tapasztalt tendenciák szerint százmilliók munkanélkülivé válását vetíti előre.

A csomagolóanyagok területén az állandóság, a „nem változás”, ami tetten érhető. Az árnyok alig változnak. A papír és a műanyag őrzi pozícióit, az üveg, a fém és a fa megmaradnak

a szűk szegmensekben. A fa szinte csak a nagy terjedelmű és tömegű – főleg gépek – csomagolásokhoz használatos. A kis dobozok látványosak, de szerepük elenyésző.

Az üvegcsomagolás talán már sosem nyeri vissza régi pozícióit. A betétdíjas rendszerre továbbra sem vevő a világ. A borok és nemes italok, valamint a parfümök és kozmetikumok, ahol az egyediség és a luxus ír felül mindent, szinte már csak ez az üvegcsomagolások háttérháza. Na és a gyógyszeripar és vegyipar kis szegmense, ahol az üveg mindennel szembeni ellenálló képessége és tisztíthatósága miatt egyelőre nincs komoly alternatívája. A fémeknél pedig tán örökre elmúlt a dobozos sörök és üdítők korszaka. Maradnak a flakonok, főleg a háztartás-vegyipari termékeknél, és az egyre rafináltabb formavilágú „bádog” díszdobozok. (Az Interpack alapvetően a technológiák és csomagológépek, -berendezések vására. A külszínről, a dizájnról majd novemberben Párizsban, az Embalage-on beszélnek sokat.)

A papír és a papíralapú csomagolások őrzik pozícióikat. Papír + műanyag és/vagy fémfóliák hihetetlenül változatos kombinációival lehet találkozni szinte minden létező termék becsomagolására. A műanyagoknál megjelentek a relatíve gyorsan lebomló fóliák, és új termékként, a bioüzemanyagokhoz hasonló felhajtással a növényi alapú „bioműanyagok”. A kérdés ezeknél csakúgy, mint a többi területen, hogy előállításuk energiamérlege és a kumulált környezetterhelési mutatójuk valóban pozitív előjelű? Mit ér egy lebomló „bioműanyag” szatyor, ha felmegyényi kukoricatábla termését kell hozzá felhasználni?!

Vagyis kipipálhatjuk – már van! Csak egyelőre az nem világos, minek?!

A másik irány ígéretesebb. A fém és műanyag fóliák vastagsága és négyzetmétertömege tovább csökken, miközben a korábbi tulajdonságaikat őrzik. Ez azért lényeges, mert egyre kevesebb anyagmennyiséggel, de ugyanolyan tartással rendelkező flexibilis csomagolások készülhetnek. A csipszes zacskóknak is kell, hogy tartásuk legyen, ha kirakják a polcra!

Ha eddig voltak is kétségeink, az Interpackon bizonyosságot szerezhattünk két nagy társadalmi változás megjelenéséről az életünkben.

Az élelmiszerárak általános növekedése már nem csak prognózis, hanem tény. Egyes tanulmányok már tényként kezelik, hogy az elkö-

vetkezendő pár évben az élelmiszerek ára világviszonylatban átlagosan megduplázódik. Tény az is, hogy az egy- vagy legfeljebb kétszemes háztartások aránya tovább növekszik. Még a hagyományosan nagycsaládos Olaszországban is a családméretetek drasztikus csökkenését mutatják a statisztikák. Egyrésztől van tehát egy jelentős kereslet a kisadagos kiszervelésekre és a fast food élelmiszerekre, másrésztől a magasabb termékár drágább csomagolást is elbír. Amiből következik, hogy hihetetlen nagy arányban jelentek meg az ilyen jellegű termékekhez illeszkedő csomagolási megoldások. Hűtve, fűtve, átlátszóan és fénytől védve és minden elképzelhető módon lehet már az utcán zabálni vagy hazavinni az egyenkaját. Hajrá!

Végezetül még egy észrevétel. A távol-keleti kiállítóknál első ránézésre rengeteg egyedi, kreatív megoldást láthattunk. Azért csak „első ránézésre”, mert mélyebben belegondolva természetes, hogy a csomagolásokban is megjelenik művészetük, kultúrájuk, ami más gyökerű és más hagyományokkal rendelkezik, mint a környezetünket meghatározó görög-keresztényszidő kultúrkör. Szükségyszerűen más megoldásokat adnak ugyanarra a feladatra. A nagy globalizáció hatására e kettő most majd szépen összekeveredik, és lesz majd egy új eklektika. A régiek eltűnnek, egybeolvadnak, és mindegy lesz, hova megyünk a világban, ugyanazt az egyencsomagolást kapjuk mindenhol. Valahogy úgy, mint az építészetben. Szinte mindegy, hova megyünk, Hongkongba, Kuala Lumpurba, Szingapúrba vagy valamelyik amerikai nagyvárosba, ugyanaz a felhőkarcolók alkotta sziluett fogad. Az élelmiszerláncok kínálata, a pultok látványa alapján már most sem egyszerű eldönteni, hogy Pesten, Düsseldorfban vagy épp New Yorkban vásárolok-e. De a tajvani sarki bolt kínálatát még nem téveszthetem össze a maláj falu vegyesboltjával. Kérdés, hogy meddig? És jó ez nekünk?

